CZĘŚĆ XLVIII — № 63. ROK 24 — (1853.)

# TYGODNIK
## PETERSBURSKI
### GAZETA URZĘDOWA
### KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we WTORKI i PIĄTKI. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, lub do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, nadto we wszystkich Pocztowych urzędach w Cesarstwie i Królestwie.

Cena ROCZNA w Rossyi z pocztą, a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, 15 rubli. PÓŁROCZNA 8 rubli srebrem.

WTOREK $\frac{18}{30}$ Sierpnia.

## WIADOMOŚCI KRAJOWE.

PETERSBURG, $\frac{17}{29}$ Sierpnia.

*Rozkazy dzienne* Cesarskie *w Wydziale służby Cywilnej.*

*4 Sierpnia.* (Na biwaku pod wsią Gladino.) Otrzymuje urlop Wielki Łowczy Dworu Cesarskiego, Członek Rady Państwa *Wasilczykow 1,* od 10 Sierpnia po 1 Listopada roku bieżącego.

*5 Sierpnia,* (w Peterhofie.) Zostają zatwierdzeni na urzędach, obrani przez Szlachtę, Deputaci Mohylewskiego Deputatskiego Szlacheckiego Zgromadzenia, (dotychczasowi) od powiatów: Mohylewskiego, Sekretarz Gubernijalny *Korolko*, Bielickiego, Chorąży *Pereświet-Sołtan*, i Czausowskiego, Rejestrator Kollegialny *Kozliński;* (nowoobrani), Bychowskiego, dym. w 1838 z pułku Ułanów J. C. W. W. X. Michała Pawłowicza w randze sztabs-rotmistrza *Bańkowski*, Sieńskiego, Rejestrator Kollegialny *Bohuszewski*, i Czerykowskiego, Kurator zapasowych magazynów zboża w tymże powiecie, niemający rangi *Glinka*, z uwolnieniem od dotychcz. obowiązków; — Niezmienni Assesorowie Sądów Ziemskich, (dotychczasowi) Sieńskiego, Sekretarz Gubernijalny *Przybyłowski*, Sekretarz Gubernijalny *Krukowicz*, i Czausowskiego, Rejestrator Kollegijalny *Downarowicz*, (nowoobrani) Mohylewskiego, dymissyon. w 1849 r. z 12 artyl. bryg. lekkiej № 6 bateryi z rangą porucznika *Deszczyński*, Mścisławskiego, urzędnik Kancellaryi tamecznego Marszałka powiatowego, Sekretarz Gubernijalny *Chludziński*, z uwoln. od dotychcz. obow., Czerykowskiego, Rejestrator Kollegialny *Pereświet-Sołtan*, i Bychowskiego, urzędnik Kancellaryi Mohylewskiego Cywilnego Gubernatora, Rejestrator Kollegialny *Monkiewicz*, z uwolnieniem od dotychcz. obowiązków; — Kuratorowie zapasowych magazynów zboża, nowoobrani, w powiatach: Bielickim, Sekretarz Gubernijalny *Zawitniewicz*, i Rejestrator Kollegialny *Kruszewski*, i Czerykowskim, niemający rangi *Wiskowski;* — Sędzia powiatowy Orszański, Pośrednik polubownego rozgraniczenia ziem w tamecznym powiecie, Assesor Kollegialny *Kołowrat-Czerwiński*, z uwolnieniem od dotychcz. obowiązków; — Pośrednik polubownego rozgraniczenia ziem w pow. Orszańskim, Rejestrator Kolleg. *Komarowski;* — otrzymują uwolnienie od służby: na własną prośbę, Sekretarz Gubern. Sędzia powiatowy Orszański *Adamowicz;* dla słabości zdrowia, pełniący obowiązki Naczelnika Stołu Izby Wileńskiej Sądu Kryminalnego, Sekretarz Gubern. *Naramowski* i Pomocnik Buchaltera Izby Skarbowej Podolskiej, Sekretarz Kolleg. *Rzeszowski;* — Lekarz *Kalenkiewicz*, zostaje mianowany Młodszym Lekarzem okręgu Wołkowyskiego Dóbr Państwa; — zostają przeniesieni: Sekretarz Pośrednika polubownego rozgraniczenia ziem pow. Bielickiego, Sekretarz Kollegialny *Okulicz*, na niezmiennego Assesora tamecznego Sądu Ziemskiego, z wyboru szlachty, Urzędnik Kancellaryi Pośrednika polub. rozgran ziem pow. Mścisławskiego Rejestrator Kolleg. *Stachowski*, na Deputata Mohylewskiego Szlach. Deputatskiego Zgromadzenia od Szlachty pow. Mścisławskiego; Urzędnik Kancellaryi Izby Mohylewskiej Sądu Kryminalnego *Sawicz-Korsak*, na Kuratora zapasowych magazynów zboża w pow. Kopyskim, z wyboru szlachty.

*9 Sierpnia,* (w Peterhofie.) Za wysługę lat, zostają podniesieni do rang: Sekretarza Kollegialnego, Sekretarz Gubernijalny, Urzędnik Zarządu Wojennego Naczelnika gubernii Augustowskiej *Chrucki*, ze starszeństwem od 4 Lipca 1852 roku; Radzcy Kollegialnego, Radzcy Dworu, Członkowie Urzędów Powszechnej Opieki: Mińskiego *Karabanowicz* i Kijowskiego *Heppener;* Radzcy Dworu, Niezmienny Członek Kowieńskiego Urzędu Powszechnej Opieki, Assesor Kollegialny *Gachowicz;* — mianowany: Lekarz, Asse-

sor Kollegialny *Łowecki*, Lekarzem przy Skwirskim szpitalu okręgowym Dóbr Państwa; — zatwierdzony zostaje na urzędzie, obrany przez Szlachtę, Dynaburski Sędzia powiatowy, Rejestrator Kollegialny *Buynicki;* — przyjęty zostaje do służby, dymissyonowany, Rejestrator Kollegialny *Suszczyński*, na Dziennikarza Ihumeńskiej kassy powiatowej.

—

## ZDANIE SPRAWY
## o Zakładach Kredytowych Państwa, za rok 1852.

Na posiedzeniu 14 Lipca b. r. Rady Zakładów Kredytowych Państwa, dla wysłuchania Zdania sprawy z czynności tych Zakładów za rok 1852, P. Minister Skarbu miał mowę następującą:

«Panowie.

«Składając wam wypadki liczebne obrotów we wszystkich Zakładach Kredytowych Państwa, za rok 1852, poczytuję za obowiązek zwrócić waszę uwagę na niektóre rozporządzenia, uczynione w przedmiotach tyczących się kredytu.

I. Trzy serye biletów Skarbu Państwa, V, VI i VII, na summę 9,000,000 rubli srebrem, wypuszczone w r. 1845, mają, w skutek ówczesnie wydanego Urządzenia, być wyjęte z obiegu w ciągu roku 1853.

Dwie z tych seryj powinny być zastąpione innemi, XXV i XXVI, które jeszcze w roku 1849, na mocy Zdania Rady Państwa, Najwyżej zatwierdzonego w dniu 27 Czerwca 1849, były przygotowane, ale aż dotąd pozostawały bez użycia; co do umorzenia trzeciej seryi, uznano za rzecz możliwą dokonać takowe z procentów od fondów, nabytych częścią kapitału wymiennego Biletów Kredytowych Państwa.

Ten środek, zgodny 1.) z samém Urządzeniem wypuszczenia V, VI i VII seryj, którém Rząd zastrzegł sobie możność wymiany na nowe tych biletów, które, w terminie, na obieg ich zakreślonym, do Skarbu nie wróciły, i 2.) z przeznaczeniem procentów, pochodzących z fondów publicznych, zakupionych z kapitału wymiennego, pozyskał w Grudniu roku 1852 Najwyższe zatwierdzenie i obecnie już się wykonywa.

Tym sposobem massa biletów Skarbu Państwa zmniejszona zostanie o 3,000,000 rubli srebrem, przez umorzenie jednej seryi.

II. Bilety Kredytowe Państwa w obiegu, stale są przekładane nad brzęczącą monetę, ztąd to w Expedycyi Kredytowych Biletów nie przestawały zgromadzać się znaczne summy w złocie i srebrze, przeznaczone do wymiany takowych biletów. Z powodu zbytniego uzbierania się brzęczącej monety w składach Expedycyi uznano za potrzebne, pozostawiwszy w nich pewną tylko ilość, dla bezpośredniego zadosńczynienia żądaniu Publiczności co do wymiany biletów, pozostałość przewieźć, przepisanym porządkiem, na schowanie do zapasowego składu w twierdzy SS. Piotra i Pawła. Taki transport monety miał miejsce w Czerwcu roku 1852, i powtórnie, w Lutym bież. roku. W obu razach przewieziono ogółem 21,570,000 rubli srebrem.

III. W skutek próśb wielu dłużników Zakładów Kredytowych, oraz w celu słuszniejszego zastosowania stopy pożyczek do zmian wartości, jakie zaszły w dobrach ziemskich, już zastawionych, skutkiem pomnożenia się ludności, Uchwałą Komitetu PP. Ministrów, zatwierdzoną przez N. Cesarza Jmci w dniu 29 Lipca 1852, dozwoloném zostało przezastawienie (перезалогъ) w Banku Pożyczkowym Państwa, w Lombardach (kassach zachowawczych) i Urzędach Powszechnej Opieki, majątków ziemskich z włościanami, wyjąwszy dóbr należących do fabryk i górniczych zakładów, zaczynając od nowego terminu, za świadectwami Izb Sądu Cywilnego, wydawać się mającemi na zasadzie 9 Popisu ludności, z zastrzeżeniem, iżby, z pożyczek, wypadających podług nowych świadectw, potrącony był dług pierwiastkowy, na majątku leżący, i opłacone ustanowione premium, oraz, iżby w ogóle, przy takich przezastawach, był zachowany porządek, dla nowych pożyczek przepisany. Pozwolenie takowe zostało rozciągnięte i na tych dłużników, którzy otrzymali jeszcze przedtém dodatkowe pożyczki, na przybyłe według 9 Popisu dusze.

Jednoczasowie, dla przyjścia w pomoc posiadaczom dóbr possesyjnych fabrycznych, Najwyżej zatwierdzoną 29 Lipca 1852 Uchwałą Komitetu Ministrów, upoważniono Ministra Skarbu, do pozwalania Bankowi Pożyczkowemu przyjmować na zastaw takie z dóbr pomienionych, które nabyte zostały przed rokiem 1807, i wydawać po 36 rubli srebrem na duszę, to jest ilość, równą wynagrodzeniu, jakie postanowiono dawać ze Skarbu posiadaczom podobnych majątków, ilekroć włościanie possessyjni, z jakiegobądź powodu, przechodzą na własność Skarbu.

IV. W celu ożywienia i przyśpieszenia obrotów handlowych przedsięwzięte zostały w zakresie działania Banku Handlowego pewne środki, skierowane szczególniej do uchylenia miejscowych trudności i załatwienia potrzeb stanu kupieckiego, mianowicie:

a.) Z powodu braku w mieście Rydze magazynów miejskich i spichrzów, tak zwanych *Speicher'ów*, dla składu towarow, Uchwałą Rady Państwa, Najwyżej zatwierdzoną 31 Maja 1852 roku, pozwolono Ryzskiemu Banku Handlowego Kantorowi przyjmować na zastaw takie ubezpieczone towary, które złożone są w prywatnych drewnianych magazynach, na przedmieściach, jeżeli wszakże takowe, po poprzedniém obejrzeniu, uznane będą za bezpieczne i nieprzedstawujące niedogodności w należytém przechowaniu zastawów.

b.) Na prośbę kupców handlujących w porcie Archangelskim, tameczny Kantor Banku Handlowego został upoważniony, w skutek Uchwały Rady Państwa, Najwyżej zatwierdzonej 13 Października 1852 roku, prócz działań dotychczas mu dozwolonych, przyjmować w zastaw Bilety Banków Pożyczkowego i Handlowego, oraz ubezpieczone towary,

składane w prywatnych drewnianych magazynach, na podobnej, jak w Rydze, zasadzie.

c.) Z mocy Uchwały Komitetu Ministrów, zatwierdzonej przez N. Cesarza w dniu 3 Lutego 1853 roku, pozwolono na rok bieżący, Charkowskiemu Kantorowi Banku Handlowego, wysłać, jak i w roku przeszłym, do Połtawy, Oddział na czas trwania tam jarmarku św. Elijasza, z dozwoleniem temu Oddziałowi, prócz przyjmowania transfertowych wkładów, eskontować wexle i wydawać pożyczki na zastaw wełny, Charkowskiej akcyowej Kompanii handlu wełnianego, tudzież na zastaw płodów rolniczych mieszkańcom gubernij Charkowskiej, Połtawskiej i Czernihowskiej.

d.) Dla ułatwienia poszukiwaczom złota w Syberyi otrzymywania pieniędzy za dobywane przez nich złoto, Uchwałą Syberyjskiego Komitetu, Najwyżej zatwierdzoną 17 Kwietnia roku bieżącego, zarząd Górniczy Altajski został upoważniony do wydawania w ciągu roku 1853 pożyczek wszystkim Syberyjskim poszukiwaczom na zastaw składanego przez nich w Barnaule złota, w stosunku 1 rubla srebrem za każdy zołotnik, za potrąceniem ½ procentu na miesiąc jako prowizyi od kapitału i ½ procentu jednorazowie, jako ubezpieczenia za przesłanie z Banku pieniędzy przez Pocztę. Na takie to pożyczki wydzielony został z Banku Handlowego, równie jak w roku 1852, jeden miljon rubli srebrem.

«Teraz przechodzę do zdania sprawy z czynności i obrotów samych zakładów kredytowych. (*D. c. n.*)

—

W Gazetach Gubernijalnych było już obwieszczano o istnącym w Państwie zakazie brania udziału w zagranicznych loteryach, a z nich w loteryi, ustanowionej w Wielkiém Xięztwie Badeńskiém, na cel zbudowania dróg żelaznych.

Teraz Poselstwo Rossyjskie w Baden przysłało exemplarz wydanego przez tameczny Rząd Ostrzeżenia, przeciw braniu rozmaitych zobowiązań (Promessen-Scheine), wydawanych przez niektórych bankierów niemieckich z rzeczy pomienionej loteryi. Ostrzeżenie to jest treści następującej: W krajach gdzie pożyczki rządowe zawierane są za pomocą rozdawania biletów, które następnie losują się w oznaczonych terminach i wypłacają się z mniejszą lub większą wygraną, oznaczoną w planie Pożyczki, częstokroć kupcy, korzystając z tych okoliczności, oddają się zyskownemu dla nich, a dla łatwowiernej Publiczności nader kosztownemu przemysłowi. Kupcy ci wynajmują bilety Pożyczki rządowej, to jest za małą na pozor opłatę wydają tak nazwane obligacye na pomienione bilety (Promessen-Scheine, Original-Certifikate, Zusicherungs-Scheine, Partial-Cessionen, Aktien, Obligationen, Premien-schluss-Certifikate). Nabywcy takowej, za osóbnym numerem wydanej obligacyi, zaręczają oni, iż, jeżeli ten numer wyjdzie w następnem ciągnieniu seryj właściwej Rządowej Pożyczki, wydadzą oryginalny bilet Pożyczkowy, który w najpierwszym ciągnieniu samych już wygranych, musi wyjść koniecznie; lecz za to nabywca kupieckiej obligacyi powinien zapłacić cenę według kursu za bilet, nieprzypadający jeszcze do losowania, albo zobowiązać się, w razie wyjścia seryi, dostarczyć bezpłatnie inny bilet Pożyczkowy, którego serya jeszcze nie wyszła. Ci przemysłowcy, za pomocą misternie i przepysznie drukowanych lub wylitografowanych obwieszczeń, umieją zyskiwać ufność łatwowiernych i niedoświadczonych ludzi i nabywca podobnych obligacyj, mniemając uczęstniczyć w przedsięwzięciu korzystném i przez Rząd wspieraném, wchodzi w stosunki ze spekulantami, jego kosztem zbogacającemi się. Jeżeli nawet taki przemysłowiec wypełni swoje zobowiązanie, zawsze jednak cena, brana za obligacyą, (zwykle talar jeden), zbyt jest wysoka. Lecz ze skarg i zeznań osób oszukanych przekonano się, że spekulanci często nie wypełniają i nie mają możności wypełnienia swych zaręczeń. Były nawet zdarzenia że sprzedawano obligacye na takie numera seryj pożyczek Badeńskich, które na kilka przedtém lat były już wylosowane i do powtórnego ciągnienia przypaść nie mogły. Nadto, po ciągnieniu wygranych 31 Marca 1851 roku okazało się, że niejaki P. Rindskopf, we Frankfurcie nad Menem, sprzedawszy różnym osobom obligacye na jeden i tenże sam numer, wygraną, jaka na ten numer przypadła, w ilości 50,000 guldenów, odebrał i z nią uciekł. Z tego niech każdy wniesie, jak ma być uważane i na jakie zasługuje nazwanie wynajmowanie biletów pożyczkowych.

Z tych powodów wynajmowanie tak krajowych jako i zagranicznych biletów pożyczkowych, bez przekazu czyli przelewu samychże biletów na imię nabywcy, w Wielkiém Xięztwie Badeńskiém zostało zabronione jeszcze w Listopadzie 1823 roku, (Patrz Gazetę urzędową, stron. 145) pod karą opłaty 100 talarów, tak od wynajmującego bilet, jak i od kollektora uzyskać się mającej, i postanowiono, że z rzeczy umów tego rodzaju, skargi nie będą przyjmowane ani od oddającego, ani od biorącego w najem bilety. Pomimo to zawsze jeszcze zgubny frymark ten rozciąga się i na Badeńskie bilety pożyczkowe, zajmują się zaś nim kupcy następujący: w Moguncyi M. A. *Kahn* i kompanija, J. *Nachmann z synami* (niekiedy podpisuje się J. *Nachmann* i *komp.*) we Frankfurcie nad Menem Juljus *Stiebel* młodszy, Moritz *Stiebel*, *Schneider-Hoff*, Piotr *Schneider*, Henryk *Brisebois*, J. C. *Diktor*, H. *Umpfenbach*, Johann H. *Sternberg*, Jul. *Schottenfels*, J. P. *Greim*, P. *Rindskopf;* w Genewie: *Rindskopf* i komp. w Stuttgard Henryk *Fetzer*, który prócz tego trudni się też handlem xięgarskim.

Badeńska kassa Umorzenia Długów Stanu nie ma żadnych stosunków z osobami, wynajmującemi bilety pożyczkowe, lub przedającemi obligacye na nie. Pomieniona kassa stosownie do planu pożyczek, wydaje wyszłe z pożyczek Wielkiego Xięztwa wygrane, jedynie posiadaczom oryginalnych pożyczkowych biletów. Takowe bilety, opatrzone dwiema rządowemi pieczęciami i podpisami urzędników K. Scholl W. Deimling i Grossmüller, bardzo łatwo mogą być odróżnione od obligacyj i innych, im podobnych, żadnej niemają

cych wartości papierów. Ztąd nie trudno jest Publiczności ustrzedz się od szkody; wystarczy na to pospolita ostróżność.

Gdy z zagranicy wysłane zostały do wielu gubernij Cesarstwa obligacye o jakich tu jest mowa, wraz z listami zapraszającemi do udziału w Badeńskiej Pożyczce-Loteryi, przeto Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uznało za pożyteczne podać do wiadomości powszechnej przestrogę, daną już przez Rząd Badeński. *(G. P.)*

## O CHOLERZE.

W *Petersburgu*, po 12 Sierpnia pozostawało chorych 219— w ciągu doby zachorow. 28 — wyzdr. 11 — umarło 9 — po 13 Sierpnia pozostało chorych 227.

W ciągu doby zachor. 24 — wyzdr. 16 — umarło 9 — po 14 Sierpnia pozostało chorych 226.

W ciągu doby zachor. 20 — wyzdr. 21 — umarło 7 — po 15 Sierpnia pozostało chorych 218.

W ciągu doby zachor. 18 — wyzdr. 26 — umarło 7 — po 16 Sierpnia pozostało chorych 203.

## KRÓLESTWO POLSKIE.

*Warszawa, 5 (17) Sierpnia.*

Rozkaz do Zarządu Cywilnego Królestwa Polskiego.

Z dnia 17 (29) Lipca 1853 roku.

*Przez postanowienia Rady Administracyjnej.*

W Wydziale Kommisyi Rządowej Sprawiedliwości, mianowani: Sędzia Sądu Kryminalnego gub. Warszawskiej, Magister Prawa Franciszek Boniecki, pełniącym obowiązki Sędziego Trybunału Cywilnego gub. Warszawskiej w Warszawie; Assesor Sądu Kryminalnego gub. Warszawskiej Magister Prawa Ferdynand Modzelewski, pełniącym obowiązki Sędziego tegoż Sądu; Sekretarz 1 klassy w Kommisyi Rządowej Sprawiedliwości Seweryn Zeydler, pełniącym obowiązki Assesora Sądu Kryminalnego gubernii Warszawskiej; Właściciele dóbr: Tadeusz Chrzanowski, Sędzią pokoju okręgu Błońskiego, i Hipolit Stojowski, Sędzią pokoju okręgu Kieleckiego.

—

Najjaśniejszy Pan, w skutku przedstawienia JO. Xięcia Namiestnika Królestwa, Najmiłościwiej zezwolić raczył na uwolnienie Jana Staniszewskiego, w roku 1851 za przestępstwo polityczne pozbawionego wszelkich praw stanu i do ciężkich robot w kopalniach na lat dwa zesłanego, od robót rzeczonych, z pozostawieniem w Syberyi na osiedleniu.

# WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

## NIEMCY.

AUSTRYA. Poseł nadzwyczajny Belgijski hrabia O'Sullivan został ozdobiony, z powodu małżeństwa J. C. Wysokości Arcyxiężniczki Maryi-Henryetty Xiężny Brabancyi, wielkim krzyżem orderu Cesarsko-Austryackiego świętego Leopolda, a Minister Spraw Zagranicznych hrabia Buol von Schauenstein, odebrał z tejże okoliczności Belgijski order Leopolda.

*Wiedeń, 18 Sierpnia.* Cesarz przyśpieszył nadspodzianie swoję podróż do Ischl i przybył tam 16 Sierpnia w 15 godzin czasu. J. C. Wysokość Arcyxiążę Franciszek-Karol przybył też do Ischl, tak, iż w tej chwili cała Rodzina Cesarska jest tam zgromadzona.

WEIMAR, *13 Sierpnia.* Sejm został zwołany na sessyą nadzwyczajną na 26 b. m. dla wykonania przysięgi w imieniu kraju Panującemu dziś Wielkiemu Xięciu, po odebraniu od J. K. Wysokości zaręczenia na piśmie, we względzie utrzymania i zachowania konstytucyi Wielkiego Xięztwa. *(J. de S.-P.)*

## ANGLIJA.

LONDYN, *17 Sierpnia.* W Izbie Gmin lord Dudley Stuart zapowiedział, iż w przyszły Piątek zażąda od lorda Johna Russell objaśnienia, czy układy między Rządem Angielskim i Rządami Ameryki środkowej i Stanów Zjednoczonych we względzie kraju Mosquito są ukończone i w razie przeciwnym, czy mogą być Izbie złożone dokumenta i korrespondencye, tego przedmiotu tyczące się.

—

JJ. CC. Wysokości Wielkie Xiężne Marya Mikołajówna i Olga Mikołajówna Rossyjskie, w towarzystwie Posła Rossyjskiego barona Brunnow, opuściły w przeszłą Sobotę wyspę Wight, gdzie gościły u Królowej Jmci od dnia wielkiego przeglądu morskiego i wsiadły na jacht parowy Królowej Jmci *Banshee*, który przewiozł Je przez Spithead do Gosport. Za zbliżeniem się do portu, JJ. CC. Wysokości były powitane wystrzałami działowemi z okrętów całej flotty; z Gosport odjechały do Londynu pociągiem nadzwyczajnym o godzinie 11.

— 14 Sierpnia jeden z najstraszliwszych pożarów, jakie zapamiętają od wielu lat, wybuchnął w budynku należącym do PP. Walker i Kompanija, kupców i fabrykantów oleju, położonym pod skałami wybrzeża morskiego Dover, przeszło o ćwierć mili od przystani. Jak tylko ogień dał się widzieć, pompy drogi żelaznej, koszar i innych gmachów publicznych przybyły na miejsce pożaru. W skutek depeszy telegraficznej, przesłanej do Londynu, wyprawiono też ztamtąd pociągiem nadzwyczajnym pompy, które nadbiegły we 2 godziny 20 minut. Tymczasem pożar czynił straszne spustoszenia. Mimo czynny i śpieszny ratunek, magazyn oleju i kilka przyległych domów spłonęły. Zdarzył się też nadzwyczajny i nieprzewidziany przypadek. Ogromna skała, pod którą stał magazyn, zapewna w skutek rozpalenia piekielnym ogniem pożaru, pękła i odłam jej, 50 stop wysoki i 40 szeroki, a ważący według obrachowania do 1,500 tonn, zawalił się z okropnym hukiem; lękają się iżby pod tą skałą wielu ludzi nie zostało zagrzebanych.

— Ostatnie wiadomości z Indyj, dochodzące do początku zeszłego miesiąca są w ogólności pomyślne. W Państwie Birmańskiém wojna jest zawieszona. Dowódzcy Angielskiemu uczynione zostały ze strony Rządu Awańskiego propozycye pokoju, poparte niezaprzeczonym dowodem szczerych chęci, mianowicie powróceniem wszystkich jeńców angielskich. Wszakże żaden formalny traktat zaproponowany jeszcze nie jest. Koniecznością zmuszającą Króla Awy do ustępstw, jest okrutny głód, który czuć się daje tak z powodu zaniedbania rolnictwa dla pospolitego ruszenia, jak i blokady rzeki Irawaddy, która jest jedyną drogą komunikacyi, do zaopatrzenia kraju w żywność przywozową.

Gdy to położenie krytyczne codzień się pogarsza, jest prawie rzeczą pewną, że wojna wkrótce się ukończy. Sądzić należy, że Rząd Anglo-indyjski zaprzestanie na nabyciu obszarów dotąd zajętych, mianowicie krajów Pegu i Bassein, które obejmują wszystkie ujścia wielkiej rzeki i graniczą bezpośrednio z Arracan, posiadłością angielską.

— Odebrano wiadomości z Hong-Kong po 25 Czerwca, korrespondencye piszą: «Kanton jest spokojny; ale zawsze ludność zostaje w obawie; wszystkie środki przeciw buntowi są przedsięwzięte.

«Flotta Cesarska attakowała Czang-Kian-Fu, ale nic nie zdołała poradzić powstańcom, którzy stoją w niezdobytej pozycyi. Twierdzą, że cudzoziemcy w służbie flotty chińskiej zostający, są nieukontentowani i że flotta wraca do Szang-Hai. Powstańcy obwarowują Nankin i miejscowości pobliskie i zdaje się, że przed zimą nie ruszą się z tego stanowiska. Nic nie słychać o wielkiej armii Cesarskiej, która jakoby wyprawiona była przeciw Nankinowi. Wiadomości z Amoy są po 18 Lipca; powstańcy wznosili tam też warownie. Kontrybucye przez powstańców wybierane są prawdziwym dla mieszkańców uciskiem i ci wzdychają już do dawnego stanu rzeczy.» *(J. de S.-P.)*

## FRANCYA.

PARYŻ, *18 Sierpnia.* Podług korrespondencyi z Paryża z dnia 16 Sierpnia do gazety *Indépendance*, statek parowy, przybyły do Marsylii w nocy dnia tegoż, przywiozł zgodzenie się Porty na projekt układu uchwalony w Wiedniu.

— Podług Monitora urzędowego, uroczystości publiczne 15 Sierpnia kosztowały 700,000 franków, z których połowa podjęta była przez miasto Paryż, a połowa przez Skarb Państwa.

Widowiska bezpłatne, dane po wszystkich teatrach i cyrkach, zgromadziły 38,000 widzów z najniższych klass społeczeńskich. Panna Rachel, chciwa, jak wiadomo, tryumfów ludowych, występowała na teatrze francuzkim w roli Fedry, w tragedyi Rasyna, mimo to iż jest cierpiąca na zdrowiu. Lud prosty Paryzki zdawał się niemniej oceniać wielką artystkę, jak ją oceniają najwyżsi znawcy Sztuki. Po skończonej tragedyi dały się słyszeć głośne okrzyki *bis!!;* ktoś z parteru uspokoił ten hałas, słowami: Bis, na przyszły rok! Panna Rachel była przywołana cztery razy. Po innych teatrach grano same tylko wesołe sztuki i operetki. Do podziwienia jest porządek, który panował we wszystkich tych zgromadzeniach ludu, i które żadnym smutnym wypadkiem nie były zasępione. *(J. de S.-P.)*

## WŁOCHY.

GENUA, *10 Sierpnia.* Hrabia Persano, dowódzca statku parowego *Governolo*, na którym Król Jmć Sardyński miał przypadek i znalazł się w niebezpieczeństwie, został aresztowany i oddany pod sąd wojenny. *(J. de S.-P.)*

---

## NAJPÓŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

AUSTRYA. *Ischl, 19 Sierpnia.* (Przez telegraf.) Dziś obwieszczone zostały w tutejszej rezydencyi zaręczyny N. Cesarza Jmci Austryackiego z Xiężniczką Jmcią Elżbietą, drugą córką Xięcia Jmci Maxymiljana Bawarskiego; Xiężniczka, z Xiężną Matką swoją znajdują się w tej chwili w Ischl. *(J. de S.-P.)*

— Narzeczona N. Cesarza Jmci Austryackiego, Xiężniczka Elżbieta-Amalija-Eugenija Bawarska, urodziła się 24 Grudnia 1837 roku. Jest ona drugą córką Xięcia Maxymiljana-Józefa i Ludwiki-Wilhelminy Xiężniczki Bawarskiej; jest ona cioteczną siostrą N. Oblubieńca swojego i blizką krewną Królowej Pruskiej. *(P. P.)*

TURCYA. Depesza telegraficzna z Wiednia, z dnia 20 Sierpnia, odebrana w Berlinie, donosi co następuje:

«Gazeta *Presse* i gazeta Giełdowa zawierają wiadomość, że Porta przyjęła, w dniu 13 Sierpnia, projekt układu uchwalony w Wiedniu. Wszakże należy zaczekać potwierdzenia tej wiadomości.»

— Gazeta *Indépendance Belge* daje też samą nowinę, odebraną przez depeszę telegraficzną z Wiednia z dnia 19 Sierpnia wieczorem, i nakoniec gazeta francuzka *Constitutionnel* zapewnia, że podobne doniesienie odebrane zostało przez telegraf w Paryżu. *(J. de S.-P.)*

PARYŻ, *20 Sierpnia.* Monitor urzędowy zawiera Dekret z dnia wczorajszego, stanowiący, że po 31 Grudnia bieżącego roku, od wszelkich zbóż i mąk, przywożonych do Francyi tak lądem, jak i okrętami, bez żadnej różnicy pochodzenia i bandery, ma być pobierane *minimum* opłat celnych.

Nota objaśniająca ten Dekret, zamieszczona w części nieurzędowej Monitora, daje za pobudkę tego Dekretu konieczność ułatwienia klassie handlowej środków, ku zapewnieniu w porze przyjaźnej dla żeglugi zapasów żywności.

Dekret ten, wespół z politycznemi względami, wpłynął na opieszałość wstępnego ruchu kursu papierów na Giełdzie; 19 Sierpnia 4½ procentowe stanęły na 105 franków, 3 procentowe na 80 franków 10 centimów. *(J. de S.-P.)*

— Depesza telegraficzna z Dieppe donosi, że Cesarz z Cesarzową przybyli tam tegoż dnia o godzinie 5 po południu. Gazety w tej podróży Cesarstwa JJ. równie jak w udzieleniu temi dniami konsensów na rozmaite nowe linije

dróg żelaznych, upatrują niezaprzeczony symptomat pewności utrzymania pokoju. *(P. P.)*

LONDYN, *19 Sierpnia.* Królowa Jmć przedwczora przybywszy z wyspy Wight z Xięciem Albertem i Rodziną Królewską na okręt admiralski 131 działowy *Duke of Wellington*, uczyniła nową wycieczkę z portu Spithead na pełne morze, w kierunku południo-wschodu. Wieczorem eskadra wróciła do portu po dokonaniu rozmaitych manewrów na morzu i Królowa Jmć wróciła do Osborne-house. Admirał sir Thomas Cochrane dowodził naczelnie eskadrą Królewską.

(Na Giełdzie 19 Sierpnia, Konsolidy 98¼.) *(J. de S.-P.)*

*Londyn, 20 Sierpnia.* (Przez telegraf.) Dziś Parlament został zamknięty przez Kommisyą od Tronu. *(P. P.)*

NIDERLANDY. *Haga, 18 Sierpnia.* Druga Izba Stanów Powszechnych przez dwa ostatnie posiedzenia zajmowała się jeszcze rozprawami nad projektem prawa o nadzorze nad obcemi wyznaniami. Bronił projektu P. van Halle, Minister Spraw Zagranicznych. Wszystko zdaje się wróżyć, że rozprawy dochodzą do końca.

— JJ. KK. Wysokości Henryk Niderlandski z Xiężną Swą Małżonką przybyli 14 Sierpnia do zamku Walferdange, w Wielkiem Xięztwie Luxemburgskiém. *(J. de S.-P.)*

BELGIJA. *Bruxella, 20 Sierpnia.* Jej Cesarsko-Królewska Wysokość Arcyxiężna Marya-Henryetta Xiężna Brabancyi przybyła wczora, po południu, do Akwisgranu, zkąd udała się dziś rano, o godzinie 8, w dalszą podróż. *(J. de S.-P.)*

— J. C. K. Wysokość Xiężna Brabancyi przybyła dziś rano do Verviers, na granicy Belgii, a wpół do siódmej wieczorem, drogą żelazną północną, do Bruxelli, wraz z całą rodziną Królewską. Xiężna była powitana z wielką uroczystością i oznakami najżywszej radości ludu. *(P. P.)*

# WIADOMOŚCI ROZMAITE.

Ze wszystkich stolic Europy, ludność, od początku bieżącego wieku, w największym stosunku pomnaża się w Berlinie. Ze 153,070 mieszkańców, które liczyła w 1803 roku, ludność Berlina w końcu 1852 roku doszła do 438,958, co, w 48 lat, czyni 186 $\frac{76}{100}$ procentów.—W Wiedniu, od 1800 po 1846, ludność wzrosła od 232,638 do 407,980 czyli o 75 procentów.—W Londynie, od 1801 po 1851, od 958,863 powiększyła się do 2,261,640, czyli o 146 procentów.—W Bruxelli, w roku 1801 było 66,000 a w 1846 roku 128,874 mieszkańców, to jest ludność pomnożyła się o 87 procentów.—W Paryżu, od 1801 po 1846 rok, z 546,856, liczba mieszkańców doszła do 945,721, czyli ludność powiększyła się o 72 procenta.

* * *

7 Sierpnia, w Salford, w Anglii, miała miejsce szósta już z kolei wielka uczta Towarzystwa wyłącznego używania pokarmów roślinnych. Liczba gości była bardzo znaczna, i obiad wyborny, acz wcale bez mięsa i ryb. Za zdrowie Królowej spełniano toasty czystą wodą. Sala jadalna była ozdobiona wieńcami z romaitej zieloności, popiersiami Miltona i Shakspeara, pod któremi dawały się czytać ustępy z ich poezyj, zachęcające do wstrzymania się od zwierzęcych pokarmów. Prezydował uczcie P. James Simpson, w długiej mowie wykładał pożytki roślinnych pokarmów i przytaczał przekonywające dowody, opierając się na powadze Linneusza, Cuvier, Johna Burnetta i Okena.

* * *

W Londynie odbyła się niedawno licytacya ciekawych autografów. Z nich list Maryi-Antoniny z roku 1784 sprzedany był (licząc na rossyjskie pieniądze) za 10 rubli 50 kop., list Marcina Lutra do przyjaciela za 18 rub. sr., list Kardynała Richelieu za 12 rub. sr., list Napoleona Bonaparte do P. Jans, w Chalons, z Lutego 1791 roku, za 66 rub. sr., George'a Villiers, Xięcia Buckingham z roku 1628, za 9 rub. sr., podpis Washingtona na mianowaniu Posła Amerykańskiego przy pierwszej francuzkiej rewolucyi, za 7 rubli 80 kopiejek srebrem.

* * *

W Edynburgu kupiony już został plac i mianowany Komitet do wybudowania na nim pałacu kryształowego i urządzenia w ogólności powszechnej wystawy płodów przemysłu w roku 1854.

* * *

Profesor Edinburski Simpson, zwiedzając niedawno rękodzielnicze miasto Gallashilt, dowiedział się przypadkiem, że robotnicy tameczni, folujący i gręplujący wełnę, nigdy nie cierpią ani na suchoty ani na skrofuły. Lekarze miasta i okolic potwierdzili to postrzeżenie. Z tego powodu P. Simpson zapytywał lekarzy miast Dumferlines, Alloy, Tillicultry Inverness i innych gdzie istnieją wielkie fabryki, mające do czynienia z wełną i otrzymał też od nich wiadomości, sprawdzające tę osobliwszą własność. Nadto dowiedział się, że w niektórych miejscowościach, roboty na fabrykach sukiennych ochraniają od skarlatyny i że w ogólności dzieci chorowite i słabe brane są umyślnie do robot około wełny dla wzmocnienia sił i poprawienia zdrowia, co stale okazuje się być najskuteczniejszym środkiem.

* * *

Towarzystwo Królewskie Sztuk w Londynie, przysądziło medal słynnemu lekarzowi chorob usznych P. Toinby, za wynalezienie przez niego sztucznej błony uszowej, zwanej *bębenkiem*, (membrana tympani), dla leczenia głuchoty we wszystkich przypadkach, w których ta pochodzi z uszkodzenia bębenka.

Позволяется печатать. 17 Августа 1853 года. *Ценсоръ Н. Ахматовъ.*
W DRUKARNI WOJENNEJ.